

Peder Jakobi Nielsen.

Af T. Kragelund.

Peder Jakobi Nielsen fødtes i Brixbøl Skole i Skads Sogn den 27. April 1850, Søn af Lærer og Kirkesanger Simon Kristian Nielsen og Hustru, Ane Marie, født Sørensen.

I Hjemmet var der 7 Børn, som alle blev hjemme til Konfirmationsalderen og hjalp til ved Landbruget; Lærer Simon Nielsen drev nemlig et efter Forholdene stort Landbrug. Til Skolen hørte 10 Tdr. Land, og selv havde han købt 10 Tdr. Jorden blev godt passet,

ligeledes Besætningen, der bestod af 2 gode Heste, 6 Køer og Ungkreaturer.

I 1864 blev Peder Jakobi konfirmeret af Provst Assens i Jerne, og kom som 15-årig næste Foraar ud at tjene. Det blev dog kun for Sommeren, for da Efteraaret kom, blev han antaget som Vinterlærer, efter at have bestaaet Overhøringen eller Prøven hos Provst Claudi i Varde.

I de følgende 3 Vintre var Peder Jakobi Vinterlærer, hvorimod han om Sommeren var hjemme paa Gaarden og hjalp til ved Landbruget samt med at køre »Ejtkusk« (det var jo i Krigsaarene), og Tiden, der blev tilovers, blev benyttet til Seminarieforberedelse.

I Foraaret 1868 drog Peder Jakobi paa Gjedved Seminarium, hvor L. P. Bojsen dengang var Forstander.

Efter et Aars Ophold paa Seminariet, tog Peder Jakobi første Del og Aaret efter, i 1870 anden Del. Inden Peder Jakobi kom hjem fra Seminariet havde han, uden at vide noget om det, allerede Plads. Det var gamle Lærer Lauridsen i St. Darum, der havde henvendt sig til Lærer Nielsen i Brixbøl, om Sønnen ikke kunde komme til Darum, saa snart han kom fra Seminariet. Peder Jakobi sagde Ja til Pladsen som Hjælpelærer eller Vikar for gamle Lauridsen og skulde begynde 1. November. Han begyndte dog at virke næsten en Maaned før den aftalte Tid, idet Pastor Gad i Darum skrev et Brev til Peder Jakobi, hvori meddeltes, at den 20. Oktober kom Biskoppen til Darum for at holde Kirke- og Skolevisitats. Og nu vilde Pastor Gad gerne, at Peder Jakobi skulde føre Skolen frem for Biskoppen, og som Følge deraf skulde han noget forinden overtage Skolen.

Det blev en stor Dag for Peder Jakobi, og Provst Assens fra Jerne var da ogsaa til Stede i Skolen for at overvære Overhøringen.

»Lad os høre Børnene i anden Trosartikel«, sagde Biskoppen til Peder Jakobi, hvorefter Pastor Gad benyttede Lejligheden til, ved at gaa frem og tilbage, at hviske til Peder Jakobi: »Meget kort Indledning«. Dette blev rigtigt opfattet, og Børnene begyndte at fortælle med det samme til stor Tilfredshed for Biskoppen.

I Præstens Embedsbog Liber daticus skrev Biskoppen til Slut: »Meget godt tilfreds med Skolen«.

Skolegerningen i Darum begyndte for Peder Jakobi Nielsen for fuld Kraft den 1. November 1870. Det første, han beskæftigede sig med udover den almindelige Skolegerning, var en Aftenskole for unge Karle, ligesom han en Aften om Ugen holdt Oplæsning af ny og ældre Skønlitteratur for alle, baade unge og ældre. Men Maalet for den unge Lærer var dog at lære alle at synge. Lærer Nielsen ejede en ualmindelig smuk Sangstemme tilligemed en ildnende Evne til at faa alle med. Det varede heller ikke længe, før Darum var kendt som Sangens By.

I Nytaaret 1873 tog Lærer Lauridsen Afsked som Lærer. Det kom ikke som nogen Overraskelse for Peder Jakobi Nielsen, der længe havde vidst det og indsendte Ansøgning til Biskoppen om at faa Lærerpladsen i Darum.

6. Januar 1873 blev Nielsen kaldet til Lærer og Kirkesanger i St. Darum af Biskoppen i Ribe, og 19. Januar indsat i Embedet af Præsten, der i Kirken oplæste Kaldsbrevet.

Samme Dag blev Lærer Nielsen offentlig forlovet med Karen Lauridsen, næstældste Datter af gamle Lærer Lauridsen. Den 27. November samme Aar blev Brylluppet holdt.

Lærer Nielsen var en stærkt interesseret ung Mand, der tog livlig Del i alt, hvad der rørte sig i Tiden;

saaledes var han ogsaa meget stærkt politisk interesseret. Derfor blev han straks, da han naaede Valgretsalderen, Stiller, en talende Stiller for Jens Busk. Dette fortsatte han med til efter Provisoriet.

I disse Aar, Arbejdets Aar for Partiet Venstre, holdtes de kendte Grundlovsfester i Kærgaard Skov. Det var Møder, der samlede Befolkningen fra en stor, stor Omkreds, og det var djærve Ord, der lød under de store, gamle Lindetræer foran Hovedbygningen. Jens Busk havde Evne til at tale ildnende og faa den store Forsamling i Kontakt med sine Tanker. Lærer Nielsens Røst hørtes ogsaa ofte ved disse Fester.

Dagen efter den store Fest var der Børnefest. Da var alle Børn fra Darum, Hunderup, Sejstrup, Vilslev, Jedsted og Jernved Skoler mødt op. De fleste Børn kom kørende til Skoven i Gaardmandens store Kassevogn, og der kunde være mange. Det var festligt at se saadan et stort Læs Børn med smaa Faner i Hænderne komme syngende til Skoven.

Til en bestemt Tid skulde alle være mødt, og saa begyndte Festen. Der var Sanglege, Børnelege, samt Sang og Fortællen Historier. Anførerne var Skolens Lærere, og en af de førende i Sanglegene var Lærer Nielsen. —

Børnefesten, Dagen i Kærgaard Skov, var Sommerens skønneste Dag, en Dag alle Børn glædede sig til. Det var ikke saa mærkeligt, for det var for mange Børn Sommerens eneste Fridag. Køer, Heste og Faar skulde passes hver Dag, baade Søndag og Søgn. Kun til Festen i Kærgaard var der fri; derfor begyndte Glæden til næste Aars Skovtur ogsaa Dagen efter den store Fest i Kærgaard.

Men Glæden fik ogsaa Ende. I 1885 fik vi Provisoriet, der varede til 1894. I de mellemliggende Aar var der ikke Fester uden Tilstedeværelse af Politi

eller Gendarmer, og det foraarsagede, at Festerne døde bort, tillige de store Børnefester.

Den sidste virkelig store Folkefest eller Glædesfest, ikke politisk Fest, var i 1888, Hundredaarsdagen for Stavnsbaandets Løsning. Det var en Fest, der huskedes længe og ikke mindst under Provisorie-Ministeriets Enevælde. Disse Stavnsbaandsfester rundt om i Landet gjorde deres til at undergrave Ministeriet Estrups Magt.

I Forligsaaret 1894 skete der en Spaltning indenfor Venstre, idet en Del gik Forhandlingens Vej. Til dette Parti sluttede Lærer Nielsen sig og blev ikke mere Stiller for Jens Busk. Ved første Valg opstilledes mod Jens Busk, P. K. Petersen, Frøsiggaard, og mange gode Mænd var med ham. Nogle faa kan nævnes: Lærer Nielsen, Lambert Hansen, Darum og Andreas Madsen, Vilslev. Saaledes var der rundt om i Sognene Mænd, som havde Indflydelse, der sluttede sig til det forhandlende Venstre, men ved Valget sejrede Jens Busk. Der havde forud været en meget livlig og tillige haard Valgkamp. Lærer Nielsen var godt skaaret for Tungebaandet, bedre end P. K. Petersen; derfor maatte Jens Busk ogsaa beskæftige sig en Del med Lærer Nielsen. Fra denne Valgkamp stammer Jens Busks kendte Ord: »Den Darum Degn«.

Lærer Nielsen var meget politisk interesseret, og han glemte heller ikke i de vanskelige Landbrugsaar i Firserne at være med i det økonomiske Liv. Andels-sagen havde ikke saa stærkt Tag i St. Darum, og det passede ikke rigtigt Lærer Nielsen. Som ildfuld og initiativrig ung Mand, Elev af Bojsen fra Gjedved, der oprettede det første Andelssvineslagteri her i Landet, fulgte han de stærke Udslag af Andelssammenslutninger rundt om i Landet.

Lærer Nielsen var ivrig Andelsmand, og det var en Skuffelse for ham, at det første Mejeri i Darum

var et privat Mejeri. Men da den femaarige Periode var udløbet for Salget af Mælken, fik Darum oprettet en Andelssammenslutning, som købte Mejeriet.

Lærer Nielsen var Medlem af Bestyrelsen og Lambert Hansen Formand.

For Oprettelsen af Andelsslagteriet i Esbjerg gjorde Lærer Nielsen et stort Arbejde. I de vanskelige Begyndelsesaar for Slagteriet var Lærer Nielsen ofte ude til Møder for at minde om Sammenholdets Betydning. I mange Aar sad han som Medlem af Slagteriets Bestyrelse, og ved de store og bevægede Generalforsamlinger var han nogle Gange Ordstyrer, en Opgave han magtede som faa.

Et af de Arbejder, Lærer Nielsen som ældre Mand kastede sig ud i, var en Sammenslutning af Egnens Venstreblade. Han var saaledes en meget ivrig Agitator ved Oprettelsen af A/S Den sydvestjydske Venstre-
presse, og fra første Aar, 1. Juli 1917 og indtil 1938, var Lærer Nielsen Revisor i Dagbladet »Vestkysten«. Dette Arbejde omfattede han med stærk Interesse og fulgte ivrig Bladets Udvikling.

Men Lærer Nielsen var Lærer i Ordets bedste Forstand; Skolen var hans Gerning, den første Sag paa Dagsordenen. Aftenskolen og Oplæsningen blev ogsaa passet og ikke mindst Sangen. En Søndag i Darum Kirke var en Oplevelse for Udensognsboende. De ældste nulevende glemmer aldrig den gamle Pastor Feilbergs blide og stille Prædiken, omkranset af Salmesangen, der fyldte Kirkerummet, naar Lærer Nielsens smukke og fyldige Stemme begyndte Salmen. Kirken var fyldt til sidste Plads, gamle og unge var en Enhed med Præsten i Ordet og Degnen i Sangen.

Naar Lærer Nielsen fik udrettet saa meget, da kan det tilskrives de store Evner og den Energi, der blev ham tildelt i Vuggegave. Men det største maa ikke

glemmes, hans frejdige og glade Livssyn, der paa en naturlig og inderlig Maade faldt sammen med hans grundtvigske Indstilling og Tro i alle Livets store Spørgsmaal, baade glade og alvorlige.

Mange er de Gange, Lærer Nielsen paa den for ham klare og overbevisende Maade har talt om, at det at være kristen vel kan forenes med at være et glad Menneske. Som faa følte Lærer Nielsen det som sin Opgave og Pligt at besøge syge Mennesker og tale med dem, hans lyse Syn har ved disse Samtaler været mange til Hjælp og Trøst.

Lærer Nielsen maatte i 1919 søge sin Afsked ved Skolen paa Grund af Aareforkalkning, men havde da ogsaa været Lærer i 49 Aar.

Det var dog ikke for at lægge Arbejdet helt paa Hylden, at Lærer Nielsen forlod Skolen, dertil var han alt for virksom en Natur.

De mange Bestyrelser og Foreninger, han var med i, vilde ikke give Slip paa ham; de vilde alle drage Nytte af hans store Viden og rige Erfaring.

Det største Arbejde, Lærer Nielsen foretog som Pensionist, var Udgivelsen af Darum Sogns Historie, der udkom i 1925.

Lærer Nielsen havde i mange Aar gjort Optegnelser og Notater om saa godt som alt vedrørende Livet i Sognet. Mange kendte det store og interessante Bogværk, der laa i Lærer Nielsens Gemme, og efter talrige Opfordringer blev Bogen trykt og udgivet.

Lærer Nielsens Sognehistorie er noget for sig selv – skrevet af en Mand med sit eget Blik og skarpe Syn paa alt. Det er en Bog, de kommende Slægter stadig vil spørge efter. En Bog, der mere end noget andet har gjort Lærer Nielsens Navn udødeligt i St. Darum,

I 1926 døde Lærer Nielsens Hustru; det var meget haardt for ham at komme over.

Karen Nielsen havde altid levet med i alt, hvad Lærer Nielsen havde med at gøre, og ganske naturligt blev Hjemmet Samlingsplads for mange Mennesker.

Karen, som Folk altid sagde, var en elsket Værtinde og en god Moder for Børnene, fire Døtre og en Søn. To Døtre er gift og bosiddende i Darum, den tredje paa Alrø i Horsens Fjord, og den fjerde er Forskolelærerinde i Gesten. Sønnen er Tømmerhandler i Skovlund.

Lærer Nielsen var saa heldig at faa en af sine Skolepiger, Ane Christensen fra Darum, til Husbestyrerinde, og hun blev trofast hos ham, til han døde.

De sidste Aar sad Lærer Nielsen lammet i Benene, men han var stadig livlig og aandsfrisk og ejede den lyse og glade Tro. — Han fulgte interesseret med i Tidens Spørgsmaal og blev ikke som saa mange gamle sur og tvær. Han ejede til det sidste meget af Ungdommens Evne, dette at glædes.

Den 1. Marts 1940 døde Lærer Nielsen knap 90 Aar gammel.
